

Milan Jesih

Capin vseh nas capinov

Capin, capin, capin vseh nas capinov
vriska čez polje.
Ta vam je snedel krof, popil vam vino,
vam spridil tisto malo dobre volje,

kar ste je zmogli po trpkih izgubah;
ta vas je z rubežem prišel privit,
izbrisal vas iz šahovskega kluba,
na pikniku vam ženo uščipnil v rit,

si jo na ud namamil,
potem pa slike kazal naokrog
in zgražal se – nad kom? nad vami! –,
capin capinski, nas capinov bog,

ta vriska in se petelini,
klobuk v zrak meče,
od preobjesti in otročje sreče
poplesovaje –

saj ve se, da uspeh pri delu daje
srcu moči in nas s seboj zedini
zoper notranje svaje,
naj bomo zgled vrlin ali capini.

Vročega popoldneva stari Pan je
imel prežive sanje:
da med cveticami sred jase
zatne nekakšnega satira,

kako tam spi: naletel je sam nase
– kosmat hrbet, rogovi, rep, kopita –
in sebe si poželel, hotno prase,
in že v svoj zadnjik skoraj penetriral

s svojim kajneda nekrščanskim udom,
vendar usode pota so zavita –
a ni prav tisti hip prineslo
naključno húdo

tam mimo

osla in jodlajoče kmečko teslo:
prvi se je od dolgčasa izrigal,
drugi utemeljeno mu pririmal,

in sta šla dlje. Sanjavec je v prebudo
bolščal neverno: “Ljubi, kje si? – Ni ga.”
Suho je zaklel za njima.
In že je metel sneg. Še zdaj je zima.

V beznički gizdalin in frčafela
sta ves večer pri konjakih sedela,
ali, če slišite mogoče raje:
trapasta avša in polizan frajer

sta se v bufet
prišla nažret;
ali, če vam drugače bo bolj prav:
dekle je lokala, mladec žlampal;

ali, če prepovršno je rečeno:
bila sta dva, ena plus eden, par,
verjetno ne mož z ženo,
ona dvaindvajset let, on nič bolj star,

in sta sedela, pravim, kot bilo bi
dano edinokrat, da se kaj spije
pa pokramlja pa zvezejo otrobi
v čaroti odrešujoče harmonije –

torej ne bodimo krivični
neznanima gospodu in gospodični,
če vidimo ju kje kdaj, ko sedita
in drug čez drugega brbljata ulita.

Dekle gre čez močvirje: davno mrtvo,
 skoz noč, z lučjo.
Zgoraj ni nič, imajo vse zaprto,
nič ni, kjer vendar najbrž je nebo.

 Gre, preden je postala žena
 in mati,
posiljena gre in gre umorjena,
lebdí neživa nad živimi blati,

gre čisto lahka, zrak-spomin z lučjo,
gre sama luč, gre tam-tam iskra bleđa,
zdaj proč se ziblje, zdaj kot da naproti.
Če jo zgubljen popotnik kdo zagleda,

sledil bo kot ne zgolj en brat njegov
rešitvi po močvirnatih brezpotjih
 in vrnil se ne bo domov.
 V tihih nočeh okoli mlaja

 pod praznim nebom vstaja
lučica, drug čas udušena v šoti,
 in vabi s tem, da se ne skriva –
zakaj bi se, saj mrtva ni ranljiva.

Česnov baron in krofov grof čemita
v bezničici, zunaj je pustni mraz;
gospoda sta nekoliko opita,
a glejte morebiti rajši nas,

ki ta čas zadržujemo kravate
si pod podbradki okrog vratov,
ko se odpravljamo preudarno v svate,
zemlji zročit bratca mrliča

– odnest nečedo torejda domov –,
in vadimo v tremolu hlipav govor,
vzneseno hvalo,
ki nasmeji naj, če že ne prepriča

naricajočo vdovo,
naizust pred praznim ogledalom.
Faktorja plemstva
itak ostaneta, kjer sta. Ne gresta

nikamor,
grof, pravi, svoje ima probleme,
modri baron pa ne verjame v šeme:
kdo hodil bi kremirat prazno slamo.

V mlado nedeljo stopajo po cesti,
pod roko se držijo, tri povesti.
Prva ljubezenska, kot se spodobi;
 druga zgolj sanja, kaj bilo bi,

ko bi bilo, kar ni bilo nikoli;
za tretjo najbrž slišali ste v šoli,
v obraz s krvjo oblita gospodična,
 od vseh najbolj resnična,

v resnici v čelo ustreljen soldat,
ne mož ne otrok, a kar že, še premlad –
pod roko zlagoma ali objete
v mlado nedeljo stopajo, v star petek.

Kako poletje pozno avgusta vene,
kako z valovi mečejo se vzplivki
 iz lahne pene
 in zginjajo v nevidno v mivki,

kako galeb visoko v nebu leta,
kako se veter ta čas je polegel,
kako sedita mož in mož objeta
 v eno na bregu,

kako zaklenka zvon v bližnji daljavi
 – da bolj kot sluh zazna ga misel –,
kako bo sončev ogenj, prej ko utone,
 se zaustavil,

 kako bo nad obzorjem visel
 bežne eone.

Koliko solz! Kaj psovki in kaj kletvin
neizpljunjenih, surovih dol požrtih;
kaj da dopustil si zločin,
kje si bil, Bog, da nisi odvrnil smrti,

ustavil roke, ki je ponudila
danajski sadež,
da je mrtvični strup se zilil po žilah
ženice naše mlade?

Viš, zdaj leži negibna, bleda,
z grimaso, ki začuden stud izreka,
in skozi vse in mimo vsega gleda:
telo izpraznjeno, v njem ni človeka.

Ne klecaj, brat, zaman, brat, ne naricaj.
Saj smo že videli mrliča,
nazaj in spet
živet

jih žalost ne prikliče.
Tó najdemo, ko pridemo domov!
Sedem nas strtih si momlja, "krivica",
sedem mož vdovih, vsak sedmerno vdov:

utrjeni rudarji
ihtimo si od bridkosti v brade.
Bog, takega Boga nas Bog obvarji. –
Ni več Sneguljčke, žene naše mlade.